

Nye perspektiver på sted

Stedet findes alle steder. Udfordringen er, hvordan man begriber det i forskningen. Stedet kan være som et glat stykke sæbe, der glider ud af hænderne uanset, hvad man gør. Derfor har en gruppe forskere omkring den nye By&Plan-uddannelse på RUC sat sig for at undersøge stedsbegrebet med metodisk åbenhed. Håbet er, at det på sigt kan føre til en bog, de studerende og andre faggrupper kan bruge til at undersøge og forstå ethvert sted.

Af Keld Buciek, lektor på Roskilde Universitet

Interessen for steders betydning for samfundsudviklingen synes stigende. Såvel planlæggere i stat og kommune som forskere er optaget af, hvad der kendetegner steder, og hvordan steder kan udvikles økonomisk, socialt og kulturelt. Sådan har det været i en årrække. Men sted er ikke sådan lige at få styr på. Sted er som et stykke glat sæbe. Det virker som om, det er svært at definere, hvad et sted egentlig er. Man kan være til stede eller ikke, og det er både op til beskriveren og den person, der oplever stedet, om det er et egentligt sted. For nogle forfattere er stedet essentielt, mens det for andre ikke er noget særligt. Nogle mennesker ser steder som noget ontologisk, mens andre ser det mere som noget epistemologisk. Nogle mener, at stedet har en eksistentiel betydning, mens det for andre blot er en pause på en

rejse. Endnu andre bruger stedet som en måde at betragte verden på. Hvis man er til det franske, betragter man ofte stedet som et rum, mens man på engelsk typisk ser stedet som et konkret fysisk område.

Sted – ressourcer, magt, tilknytning og konflikt

En gruppe forskere fra miljøet omkring den nye By&Plan-uddannelse på RUC har på den baggrund sat sig for at belyse stedsbegrebet fra nye vinkler. Vinkler, der både nuancerer gældende stedsforståelser og udfordrer med helt nye og skæve perspektiver. Fra filosofien ved vi, at mennesket ikke bare eksisterer i verden, men aktivt påvirker og bliver påvirket af den. Vi er ikke passive i vores forhold til verden, men i stedet skaber vi den gennem erobring af territorier, opførelse af bygninger,

udnyttelse af ressourcer og ved at indrette vores boliger. På denne måde tilpasser og skaber vi steder, der passer til vores liv og behov, og det er på den måde, vi skaber en tilknytning til steder og tager vare på dem. Ofte kan dette føre til konflikter med dem, der allerede bebor området, eller dem der ønsker at dele området med os. Disse kampe kan nogle gange føre til tvungen flytning, forfølgelse eller endda udryddelse af mennesker. Derfor er kampen om stedet altid til stede (sic!), den er med andre ord en grundkonstant.

At forstå et sted

I mange nyere tilgange til stedsforskning har man derfor erkendt, at steder er komplekse, dynamiske og konstant foranderlige. Denne opfattelse udfordrer traditionelle tilgange til stedsforskning, som ofte har behandlet

steder som statiske og uforanderlige størrelser. Med en mere flydende og dynamisk forståelse af steder rejser sig imidlertid spørgsmålet om, hvordan man kan studere disse steder på en meningsfuld måde.

Brug metoder fra andre fagligheder

For forskerne har en måde at tackle dette spørgsmål på været at koble forskellige tilgange på en konstruktiv måde, herunder tilgange der retter sig mod såvel "stasis" som "forandring". Ved at kombinere forskellige metoder, der hver især er velegnede til at fange forskellige aspekter af steder, kan man få en mere nuanceret og dybdegående forståelse af et givent sted. For eksempel anvendes kvalitative metoder såsom dokumentstudier, interviews og observationer for at indsamle infor-

mation om stedets historie, kultur og sociale relationer. Samtidig bruges kvantitative metoder, såsom data-analyse, til at undersøge mere generelle tendenser og mønstre i stedets udvikling over tid. Fagligheder, der ikke tidligere har haft fokus på sted, bidrager også med nye metodiske vinkler, såsom litteraturstudier, postkoloniale studier mv.

Den participatoriske vinkel

En anden stigende anvendt metode har været at anvende en mere participatorisk tilgang til stedsforskning. Det vil sige at involvere de mennesker, der bebor og bruger stedet, i forskningsprocessen. Dette kan ske ved at inddrage lokale eksperter og informanter i forskningsdesignet eller ved at facilitere workshops og andre participatoriske metoder til at samle data

og generere ny viden om stedet. Ved at inddrage de mennesker, der er tæt knyttet til stedet, kan man få en mere nuanceret forståelse af de forskellige perspektiver, der eksisterer på stedet.

I det hele taget kræver en mere flydende og dynamisk forståelse af steder en metodisk åbenhed og fleksibilitet. Forskere må være villige til at eksperimentere med nye metoder og tilgange og konstant justere deres forskningsdesign for at imødekomme de udfordringer, der opstår i studiet af steder. Det har derfor også været vigtigt at overveje, hvordan man kan inddrage flere forskellige interessenter (borgere, planlæggere, virksomheder mm) i forskningsprocessen for at skabe en mere inkluderende og retfærdig tilgang til stedsforskning.